

2023-03-16

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten

REMISSVAR (U2022/03966)

Fler veckor med omställningsstudiestöd – för stärkt konkurrenskraft, säkrad kompetensförsörjning och livslångt lärande (Ds 2022:29)

Sammanfattning

Omställningsstudiestödet ska förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som kan stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Stödet kan enligt nuvarande regelverk lämnas i högst 44 veckor. Genom föreliggande förslag kommer det att bli möjligt att få fler veckor med omställningsstudiestöd efter s.k. återkvalificering, dvs. när det har gått minst 15 år efter att en studerande förbrukat sina första 22 veckor med helt stöd eller motsvarande antal veckor med en del av helt stöd. Förslaget följer parternas tidigare träffade överenskommelse om trygghet, omställning och anställningstrygghet samt parternas huvudavtal. Saco tillstyrker därför utredningens förslag.

Det finns dock anledning att se över vissa delar i det vidare arbetet med förslaget. Sacos kommentarer och förslag presenteras nedan.

Risk för feltolkning av villkor (underrubrik till Ds, samt på sidorna 5, 27, 53 med flera)

I det ursprungliga Huvudavtalet för Trygghetsöverenskommelsen formulerades villkoret för att få möjlighet till fler veckor med omställningsstudiestöd på samma sätt som för de **första 44 veckorna, dvs ”att utbildningen stärker individens framtida ställning på arbetsmarknaden.”**

I lagen (2022:856) är villkoret formulerat som **att ”Omställningsstudiestöd får lämnas för en utbildning som kan antas stärka den studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Om det finns särskilda skäl, får omställningsstudiestöd lämnas även utan beaktande av arbetsmarknadens behov.”**

I denna Ds finns skrivningar om att syftet med omställningsstudiestödet bland annat är att **”stärka näringslivets konkurrenskraft”**. Skrivelser som denna har varken stöd i Huvudavtal, förordning (2022:857) eller lag (2022:856).

Parternas och regeringens intention med överenskommelsen är att stärka individens framtida ställning på arbetsmarknaden. Saco vill varna för att snävare formuleringar i förarbeten kan riskera en annan tolkning och tillämpning av villkoren. För att undvika detta menar Saco att formuleringarna i vidare arbete bör tas bort och ersättas med den överenskomna formuleringen.

Risk för missuppfattning vad gäller möjlighet att ansöka vid flera tillfällen (4.2)

Saco vill uppmärksamma att otydliga skrivelser om återkvalificering för att få ytterligare veckor, kan riskera att misstolkas. **Begreppet ”ytterligare”** riskerar tolkas som att det måste löpa tid (15 år) för att söka flera gånger under ett arbetsliv för de inledande 44 veckornas studier (motsvarande heltid). För att undvika missförstånd

menar Saco att möjligheten att söka flera gånger för de första 44 veckorna bör tydliggöras i formuleringar kring återkvalificering.

Åldersgränserna för studiemedel bör ses över (4.2)

Längre livslängd och tid i arbetslivet tillsammans med en snabbt föränderlig arbetsmarknad och stora behov av återkommande kompetenshöjande insatser som följd, är motiv som ligger bakom såväl omställningsstudiestödet, som möjligheterna till fler veckor och 2026 års höjning av åldersgränsen för bidragsdelen inom omställningsstudiestödet. Dessa motiv borde vara tillräckliga även för att höja åldersgränsen i lånedelen inom omställningsstudiestödet. I Ds konstateras att en sådan förändring emellertid hindras av åldersreglerna som gäller för studiemedel inom det ordinarie studiestödssystemet.

Eftersom direktiven till utredningen utgår från att återbetalningen ska samordnas mellan de båda lånesystemen anser Saco att en översyn av åldersgränserna för studiemedel bör genomföras.

För full utväxling av reformen krävs ökat anslag (4.2)

I Ds föreslås att volymer och anslag för de ursprungliga 44 veckorna med omställningsstudiestöd även ska rymma de ytterligare 22 veckorna. Det anser vi är olyckligt om full utväxling av reformen önskas. Med tanke på det stora söktrycket som omställningsstudiestödet haft, i kombination med den stora bristen på kvalificerad arbetskraft, vore det rimligt att öka ambitionsnivån och Saco menar att anslaget bör öka i och med att en större målgrupp ges möjlighet att söka omställningsstudiestödet.

Saco hänvisar också till bilagda remissvar från Sacoförbunden Akavia och Akademikerförbundet SSR.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Hedvig Modin
Utredare